

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Decima. De Causa, & causatione specierum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

parte agentis & totus à toto agente, ita quòd non possit assignari, quòd hæc pars sit ab hæc parte agentis & illa ab altera, sed partes objecti in productione speciei se habent ut cause partiales integrantes unam totalem causam, ergò ita produunt speciem ut nulla pars speciei possit assignari, à qua causa sit producta, adeoque produunt indivisibiliter, minor est certa; probatur major: Quia totus ignis B. est à toto igne A. & totus à qualibet parte ipsius, cum omnes illæ partes ignis A. simul unitæ unicum genus, quod indivisibiliter se habet ad productionem ignis B. constituent; prout etiam se omnia agentia partialia habent in ordine ad suum effectum, ita quòd effectus ab omnibus partibus æqualiter dependeat totalitate effectus, ut patet de duobus trahentibus currum vel navium, &c. ergò. Sed Respondeo distinguendo majorem, quando illa agentia partialia concurrentia concurrunt ut agentia partialia respectu unius effectus totalis, & quando quodlibet eorum se junctim acceptum non est sufficiens ullo modo ad productionem effectus, concedo majorem: Quando plura agentia partialia concurrunt simul unita, ita tamen ut quodlibet illorum sua propria actione sit sufficiens ad effectum sibi correspondentem producendum nego majorem: In proposito autem partes visibiles in ordine ad productionem speciei se ita habent ut quælibet suâ virtute possit correspondentem sibi speciem producere, ita ut pars sit à parte, & tota à toto objecti.

effectum in ipsa receptum nego; loquendo de illa parte determinatæ quantitatis ad movere potentiam recipientem concedo consequentiam; nam visibile determinat sibi certam molem, ultra quam minorem videre non potest, unde cum quælibet pars objecti moveat totam potentiam, in totaque potentia causat propriam speciem, quapropter quælibet pars potentia totum objectum videt, & non partem solam, & quamvis partes speciei totius objecti divisibilis recipiantur in potentia ut in quodam indivisibili, ipsæ tamen species receptæ non repræsentant indivisibiliter, sed quælibet pars speciei respicit partem objecti, ut experientia patet, quara si objectum secundum unam partem esset alteri parti dissimile, perciperetur ut dissimile secundum illam partem, quod non contingeret, si repræsentaretur per speciem ut indivisibilem.

QUÆSTIO X.

De causa, & causatione specierum.

I.

In hac quæstione Examino tum quomodo species producantur, & à quo? Tum etiam quomodo ipsæ ad productionem actus, vel sensationis cum potentia concurrant, itaq; pro resolutione primæ partis tituli

II.

Dico I. Species sensuum externorum aliquando causantur ab objectis efficienter, aliquando ab alia specie impressa. Est communis, &

A quo causantur species sensuum externorum.

Probatur prima pars primò autoritate S. Augustini lib. 11. Civit. cap. 2. ubi ait: Res visibilibus gignit formam veluti similitudinem suam. Et cap. 8. dicit: Sensu accipit speciem à corpore quod sentimus. Similia habet cap. 9. pro conclusione quarta citandus. Secundò si non posset produci ab objectis, sed esset necessarius concursus potentia, hoc ideo esset, quia species in perfectione excederet objectum, sicut excedit species intelligibilis, sed hoc est falsum, ergò: probatur minor, quia species sensibilis educitur de potentia subjecti materialis, & est extensa, atque divisibilis, ergò est æquè materialis; nec obstat, quòd dicatur immaterialior objecto, nam sensus est, quòd sit minoris entitatis, & minus sensibilis. Confirmatur, tum quia cum objectum sit causa sufficiens earum, gratis recurreretur ad aliam concausam; tum quia objectum eas totaliter producit in medio, ergò etiam in potentia absq; concursu potentia.

Probatur secunda pars: Quia illud producit speciem impressam, quòd mediante aliâ immediatè percipitur ut quod, sed una species impressa percipitur mediante aliâ ut quod, ut patet de specie rubedinis, vel alterius coloris in pariete, aut charta, ergò species impressa aliquando producit aliam, unde si in speculo videtur species, & non ipsum objectum species illa in speculo producit aliam speciem in oculo tanquam causa totalis, si verò non videatur species in oculo, causabitur reflexè ab ipso objecto, quia ex oppositione corporis politici impeditur agere directè.

III.

Dices secundò: Sensibile per accidens non producit sui speciem. Ita Scotus in 1. d. 3. Zzzz 3

Sensibile per accidens non producit sui speciem.

XI.

Instatur: Si dum plura agentia concurrentia ad effectum producendum & habentia virtutem producendi se junctim partem, quodlibet illorum producit partem aliquam, sequeretur visibile magnæ quantitatis non posse in exigua pupilla oculi tot species ipsum objectum repræsentantes producere, quot partes visibiles continet, sed objectum magnæ quantitatis adhuc est per species in parva pupilla, ergò pars speciei non producit per partem & tota per totum, sed indivisibiliter. Respondeo negando sequelam, nam in pupilla oculi sunt tot partes repræsentantes objectum, quot partes visibiles sunt in ipso visibili, nec hoc est inconueniens, quia possunt plures partes speciei plurium visibilium imò contrariorum in eadem parte oculi contineri, cum non sint ejusdem rationis cum objectis.

XII.

Urgetur: Non est assignabilis aliqua pars pupille oculi, cui non insit species repræsentans totum objectum, seu quæ non percipiat totum objectum, ergò objectum respicit pupillam in causando speciem sui, ut quoddam indivisibile, ergò indivisibiliter in causando se habet; probatur hæc consequentia, quia quâ ratione respicit potentiam ut à visibili motam, eadem ratione respicit illam ut movens, ergò si potentia in recipiendo speciem objecti habet se ut indivisibile objectum, pariter in causando habebit se ut indivisibile, ergò tota species à qualibet parte objecti causabitur, & non pars à parte, & tota à toto. Respondeo distinguendo consequens, ergò objectum respicit potentiam in movendo & imprimendo in illa speciem sui ut quoddam indivisibile in ordine ad

q. 3. R. & in 2. d. 13. q. un. Contra Thomistas & Conimbricenses asserentes potentiam cogitativam apprehendendo speciem accidentis sensibilem eruere speciem substantiae latentem in hoc, ex quodam textu Aristotelis 3. an. t. 10. asserentis cognitionis hujus carnis singularis pertinere ad potentiam sensitivam, ubi tamen non docet cognitionem istam distinctè terminari ad individuum substantiae, ut substantia est, sed solum sensum internum singulari re cognoscere, ut substat accidentibus quod est confusè, & implicite cognoscere, nec à nobis negatur, nec Augustinus, qui etiam in contrā citatur, aliud prætendit. Sed

Probatur Conclusio: Ideo potentia cogitativa posset hanc speciem eruere, quia ibi lateret, nam nisi ibi adesset, nunquam posset species illa elici, seu erui sicut quis non eruet thesaurum fossione, nisi in loco ubi fodit, lateat, sed ex hoc sequitur maximum inconveniens, scilicet mysterium Eucharistiae naturaliter esse cognoscibile, ergo non poterit potentia imaginativa eruere speciem; major est ad-versariorum, probatur minor; quando adest substantia, potest potentia cogitativa eruere speciem ejus, & si non adest, non potest potentia cogitativa eruere speciem, sed in Eucharistia non est substantia, ergo potentia non posset eruere, consequenter naturaliter posset mysterium hoc cognoscere, quod tamen falsissimum est, ergo.

IV.
Dens non
producit illas
species.

Dices: Occultari hoc mysterium per hoc, quod Deus producat in cogitativa speciem substantiae ac si adesset. Sed contra primò: Quia sic Deus concurreret immediate ad actum erroris, quod implicat, unde infideles excusabiles essent, nam illi talem speciem experirentur in seipsis, quam tamen tunc non deberent experiri. Contra secundò: Quia sensus externi non percipiunt substantiam, nec habent speciem, illius ergo neque sensus internus, cum illi se habent ut janua ad istum, ergo sub speciebus accidentium nequit latere substantiae species; cum hæc non possit transire per sensus externos.

V.
Nec sensibile
commune
proprium.

Dico tertio: Probabilius est sensibile commune non producere propriam speciem, sed cognosces per speciem proprii sensibilis modificatam a sensibili communi. In hac materia Scotus est problematicus, admittitque utramque partem tanquam probabilem, quamvis in nostram magis inclinet, nam in 4. d. 49. q. 13. ad. 1. negat Coelum, quamvis magnitudine præditum posse inmutare manum illud tangentem. Itaque

Probatur Conclusio de numero, motu, quiete, & figura, quia hæc omnia secundum id, quod formaliter dicunt, sunt aut non entia, aut relationes, sed non entia, & relationes non possunt causare speciem, ergo: probatur major ex dictis supra in hac Disp. q. 2. probatur etiam minor, quia non entia, & relationes sunt formalitates imperfectiores speciebus sensibilibus utpote quæ sunt entia absoluta de genere qualitatis, ergo non poterunt hasilla producere; Sed cum Arriaga

VI.

Dices: Quies sensibile commune potest sumi pro consistentia in loco, quæ consistentia

est ubicatio, sed ubicatio tam clarè à nobis dicitur, sicut videtur albedo ipsa, nam cognoscimus albedinem esse in hoc loco, ac albedinem ipsam in se, ergo sensibile commune potest producere speciem. Sed nimis inconsequenter loquitur Arriaga, nam cognoscimus equè albedinem esse circulem, vel quadratam, ac ipsam in se, ergo si ex hoc capite dantur species quietis, seu ubicationis, dabuntur etiam aliorum sensibilibus communium, quod tamen est contra Arriagam, ergo nec ipsius ubicationis dabitur.

Probatur Conclusio de magnitudine; si magnitudo causat speciem, vel eandem producit pro omnibus sensibus, vel unam pro uno, & aliam pro alio? Non primum, quia nequit eadem species plures sensus immutare, sicut enim quilibet habet proprium operandi modum, ita petit proprium motivum ab aliis distinctum; nec etiam secundum, quia quilibet sensibile sicut determinatam habet entitatem, ita determinatam immittit speciem, ergo magnitudo, & consequenter etiam nullum aliud sensibile commune causabit propriam speciem. Confirmatur conclusio, quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sed sufficienter salvat cognitio sensibilis communis per speciem sensibilis proprii, ergo. Sed in contra pro adversariis

Arguitur primò: Species nata est representare objectum, à quo gignitur, ergo species coloris representabit colorem solum à quo producitur, non verò quantitatem seu magnitudinem, ergo magnitudo debet representari per aliam speciem. Respondeo negando consequentiam, quia species non solum debet representare colorem, sed etiam omnes affectiones illius, quæ concomitantur illum, unde quia sensibile commune semper invenitur cum sensibili proprio, species sensibilis proprii nata est representare utrumque.

Instatur: Quantitas est realiter distincta à colore, & magis distinguitur, quam locus ab eo, ergo si eadem species nequit representare colorem & sonum multò minus colorem & quantitatem. Respondeo negando consequentiam, disparitas est, quia color & sonus habent objecta disparata, disparatarum potentiarum, quantitas autem cum colore respectu oculi non habet se, ut disparatarum objectum, sed solum tanquam conditio & affectio coloris, ut reddatur potentia sensibilis.

Urgetur: Si sensibile commune non perciperetur nisi per speciem sensibilis proprii sensibile commune non distingueretur a sensibili per accidens, veluti est substantia, sed hoc est falsum, ergo. Respondeo negando maiorem, disparitas est, quia sensibile per accidens, nec movet potentiam, nec terminat actum sensationis, neque se solo, neque cum alio, sensibile autem commune per se movet potentiam & terminat actum non quidem se solo, sed tantum sensibili proprio.

Replicatur: Si sensibile commune per se movet potentiam, & per se terminat actum, vel causat aliquid distinctum à specie sensibilis proprii, vel nihil? Si primum, ergo speciem, si

secundum; ergo non per se, sed per accidens percipitur. Respondeo quod sensibile nihil causet, negatur tamen consequentia, quia sensibile proprium ex se producit illam speciem objecti representantem objectum cum omnibus suis conditionibus & affectionibus, & hoc sufficit ut dicantur sensibilia per se, quatenus scilicet verè terminant actum sensationis.

IX.

De variabilibus affectionibus sensibilibus non dicitur sensibile proprium.

Arguitur secundò: Dum corpus album variat solum figuram, ut dum ex quadrato fit rotundum, sic nova visio, ergo & nova species, sed non sensibilis propria, ergo communis. Probatur subsumptum, quia sicut sensibile proprium idem permanet ita & eadem ejus species, ergo tota variatio erit ex parte speciei sensibilis communis. Respondeo negando subsumptum ad probationem dico quod licet maneat sensibile proprium, quia tamen variantur affectiones ejus, ideo etiam variari debet species cum hæc representare debeat objectum cum omnibus affectionibus, quia sicut istæ affectiones communes semper comitantur sensibile proprium, nec sine ipsis reperitur, ita dici poterit speciem esse talis naturæ, ut representet non solum objectum, sed etiam omnes affectiones concomitantes, sicut enim idem actus visionis representat objectum cum omnibus suis conditionibus individuantiis & affectionibus sensibilibus, & juxta variationem harum affectionum variatur actus, ita idem dicendum est de specie, & hæc est modificatio, quam in conclusione posuimus.

X.

De sensu proprio dicitur quod non dicitur sensibile proprium.

Dico 4. Species sensus interni producuntur à sensatione sensus externi. Est communior contra Suarezium & Cavellum.

Probatur primò: Autoritate S. Augustini lib. II. Trinit. cap. 9. ubi dicit: *In hac distributione cum incipimus à specie corporis, & pervenimus usq; ad speciem, quæ sit in intuitu cogitantiis, quatuor species reperiuntur quasi gradatim nata altera ex altera, secunda de prima, tertia de secunda, quarta de tertia. A specie quippe corporis exoritur ea quæ sit in sensu cernenti (expressa nempe) & ab hac ea quæ in memoria, & ab hac quæ sit in acie cogitantiis.*

Probatur secundò ratione: Quia non potest alia causa melior assignari, ergo: probatur antecedens, quia si posset aliqua assignari maximè potentia interna vel externa, vel species impressæ potentiarum exteriarum, vel ipsum objectum, supposita sensatione tanquam conditione sine qua non, sed nullum ex his convenienter assignari potest, ergo: probatur minor, non potentia interna, quia hoc est indifferens ad omnes alias species, ergo se sola non potest unam potius quam aliam producere, & consequenter debet determinari ad illas producendas ab aliquo alio, sed illud quodcumq; erit habebit ipsam sufficientem virtutem producendi illas, sicut objectum habet causalitatem respectu specierum exteriarum, ergo potentia interna non potest internas producere. Idem patet de potentia externa, est enim de utraque eadem ratio, nam potentia externa est æquè indifferens ac interna.

Probatur: Quod nec species impressa sensus externi, quia potest esse species externa in potentia externa, absq; eo quod causetur species externa, ut patet in dormientibus oculis apertis, in quibus sunt species externæ, nullæ tamen producuntur internæ, ergo. Quod nec denique objectum supposita sensatione, probatur tum quia non est intelligibile, quomodo sensatio esset conditio sine qua non, cum nullum positivum impedimentum sit, ut sit causa; tum quia eodem modo dici posset, quod actus non sufficienter concurrant ad habitus & habitus ad actus, quia similiter dici posset, quod essent conditiones in agendo. Denique, quia licet non daretur objectum à parte rei, quando perciperetur à potentia externa uti videtur esse possibile divinitus, adhuc produceretur species ejus in potentia interna, sed tunc non esset aliud à quo produceretur quam sensatio externa, ergo sensatio externa habet se solà virtutem producendi speciem internam.

Dices: Species interna representat objectum, ergo ab ipso debet produci; probatur consequentia, quia nihil debet representare nisi à quo producit, ergo si representat objectum ab ipso debet produci. Respondeo negando consequentiam, cujus probationis antecedens distingo, non debet representare nisi à quo producitur immediate, nego, mediatè concedo antecedens, & nego consequentiam, unde quia sensatio est imago expressa objecti, quæ ipsum representat bene potest ab illa produci species in sensu interno.

XI.

Instantie plures contra predictam doctrinam.

Instabis: Si species sensus interni produceretur à sensatione sensus externi sive immediate, sive mediatè, sive totaliter, sive partialiter, deberet etiam ab illa dependere in conservari, sed hoc est falsum, ergo ab illa non produceretur, sed ab ipso objecto. Verum Respondeo negando sequelam majoris, multæ enim qualitates producuntur efficienter ab aliqua causa, à qua tamen non conservantur, & licet externa sic dependeat ab objecto, tamen quia non habetur talis experientia de specie interna, non debet dici quod sic dependeat, maxime cum valde species interna accedat ad similitudinem specierum intelligibilium, quæ licet in fieri dependent à phantasmatis, non tamen sic dependent in conservari.

Nec refert quod à sensatione externa non conserventur.

Urgebis: Si species interna accedit magis ad species intelligibiles, ergo etiam in productione magis se habebunt sicut species intelligibiles; subsumo, sed species intelligibiles non producuntur à sensatione sensus interni, ergo nec species interna à sensatione sensus externi produci poterit. Sed Respondeo negando consequentiam, cujus subsumptum distingo species intelligibiles non producuntur à sensatione sensus interni totaliter, concedo; partialiter nego, nam intellectus agens unà cum phantasmate, seu sensatione sensus interni producit speciem intelligibilem.

Replicabis: Si species intelligibilis producitur partialiter à phantasmate & ab intellectu agente, ergo etiam species interna produceretur partialiter à sensu interno & consequenter

Magna diffinitio est de intellectu agente.

quenter ad minus non erit causa totalis sensatio externa. Probatur consequentia, quia sensus internus eodem modo se habet ad suam speciem, sicut se habet intellectus agens ad suam, ergo. Sed Respondeo negando sequelam cum probatione, disparitas est, nam ideo requiritur concursus intellectus agentis ad suam speciem, quia species intelligibilis spiritualis est, adeoque debet habere aliquam causam spirituales, qualis non habetur præter intellectum, species autem sensus interni non est spiritualis, nec habet ullam conditionem, ob quam requirat concursum sensus interni magis quam species sensus externi requirit concursum sensus externi.

Prosequeris arguere: Si non requireretur concursus sensus interni, posset sensatio externa ubicunque esset, & quodcunque esset producere speciem internam sicut potest species externa, sed hoc est falsum, ergo: Probatur minor, quia saepe habetur sensatio, quando non producitur species interna, ut patet in casu, in quo potentia interna ita occupatur in consideratione alicujus objecti, ut non percipiant species aliorum objectorum per sensus externos perceptores, ergo. Respondeo distinguendo, si nullum adsit impedimentum concedo; si adsit nego, potest enim contingere, quod deficient spiritus vitales in parte vicina propè sensationem in qua deberet produci species interna. Respondeo secundo concedendo majorem, negando minorem, & probationem, quia in illo casu licet non possit potentia interna sic occupata percipere objectum speciei, potest tamen recipere speciem, & uti illà in aliis occasionibus.

XII.
In sensu interno non dantur species insensatas.

Dico 5. In sensu interno non dantur species insensatas. Ita D. Augustinus lib. II. Civit. cap. 8. dicens: Nam neg. colorem quem nunquam vidit, neg. figuram corporis, nec sonum quem nunquam audivit, nec saporem quem nunquam gustavit: nec odorem quem nunquam olfecit: nec ullam correctionem corporis, quam nunquam sensit, potest quisquam omnino cogitare. At si propterea nemo aliquid corporale cogitat, nisi quod sensit, quia nemo meminit corporale aliquid, nisi quod sensit, sicut in corporalibus sentiendi, sic in memoria est cogitandi modus: sensus enim accipit speciem à corpore, quod sentimus, & à sensu memoria, à memoria verò accies cogitanti.

Probatur etiam ratione: Quia sensus internus, verbi gratia, ovis videndo lupum, vel perciperet inimicitiam medià sensibili specie ipsius lupi, vel medià alia specie, vel nulla alia mediante, hoc tertium dici nequit, ut ex D. Augustino patet, quia ad cognitionem quamlibet sensitivam requiritur concursus objecti medià aliqua specie; non etiam primum, quia hæc species est ejusdem rationis ut existit in ove, & in altero lupo, ergo si ex se est representativa lupi, ut disconvenientis, non solum ovi hoc representabit, sed etiam alteri lupo; non secundum, tum quia illa species vel esset realiter, vel modaliter alia, quidquid dicatur contra eos est, quia in nobis tales alias species non experimur; tum quia deberent assignare causam quæ produceret talem aliam speciem

distinctam realiter à specie sensibili, vel modum superadditum, quam nunquam assignabunt sufficienter, nam potentia de se sunt indeterminate species & objectum sensatum representant tam bene lupo, ac ovi accidentia eadem externa, ergo.

Dices contra primum: Speciem lupi representare lupum sub ratione inimici tantum æstimativæ ovis, non verò æstimativæ alterius lupi, etiam si hæc potentia sint ejusdem rationis, quia cognitio ista non dependet totaliter à specie, sed requiritur instinctus nature, qui, quia alius est lupi & alius ovis, hinc æstimativa lupi percipit alium lupum ut amicum, æstimativa verò ovis ut inimicum: Contra, species lupi etiam cum hoc naturali instinctu non sufficit, ut determinet potentiam ad concipiendum lupum sub ratione inimici vel disconvenientis, ergo nulla solutio, probatur antecedens; Ille instinctus non est aliud quam sympathia, vel Antipathia naturalis objecti, cum natura, ut quia natura lupi est naturaliter opposita nature ovis, non verò nature alterius lupi, æstimativa ovis apprehendit illum ut disconvenientem, lupi verò ut convenientem, sed ex hac oppositione & doctrina sequeretur, quod quando aliquid habet naturalem convenientiam vel disconvenientiam cum alio natura, quod æstimativa deberet percipere, quod est falsum, ergo: probatur minor, quia multe sunt herbe convenientes nobis, & nature nostræ, & tamen nec illas concipimus sub hac ratione, ex hoc capite tanquam convenientes vel disconvenientes, licet earum herbarum speciem apprehendamus, ergo ex eo quod apprehendatur species sensata lupi, & sint nature ovis disconvenientes, & oppositæ, non debet lupus concipi sub ratione inimici & disconvenientis, ergo non dantur tales species. Contra secundò species sensibiles non representant ut accidentia & non ipsam naturam, sed ipsa accidentia lupi, verbi gratia colores, figura, magnitudo, vox, non sunt disconvenientes ovi, sed ipsa natura, ergo nequeunt representare disconvenientiam. Sed principaliter contra conclusionem

Opponitur: Ovis fugit lupum non alià ratione, nisi quia est inimicus suis & nature ejus; hirundo colligit paleas & lutum, quia delectant sensum, sed quia materia opposita sunt ad nidificandum, ergo ovis percipit inimicitiam lupi, & hirundo utilitatem lutu & palearum, sed non sensibus externis, ergo interius, ergo sensus internus percipit tales rationes insensatas, adeoque dabitur species insensatas. Sed Respondeo negando antecedens, ovis enim fugit lupum propter aliquam molestiam quam sentit in se viso lupo, quam causat naturalis Antipathia, nec novum aliquid est, quod in natura aliquid fiat ex naturali antipathia vel sympathia, nam magnes naturaliter attrahit ferrum, ad presentiam verò allii, aut adamantis impeditur, item in nobis experimur quod viso objecto antequam in eo rationem convenientiam vel disconvenientiam concipiamus, naturali quodam amore vel odio in illud feramur. Quod autem in ove, & non in lupo causetur hæc molestia,

molestia, provenit ex diversitate complexio-
num, sicut aliquibus hominibus odores displi-
cent aliqui, qui contra placent aliis, de avi-
bus similiter dico illas etiam instinctu naturæ
moveri ad colligendas paleas absque ulla
cognitione utilitatis.

Instatur: Si animalia non haberent fa-
cultatem perceptivam specierum insensatarum,
natura defecisset in necessariis, sed hoc non
est dicendum, ergo: probatur major, quia sine
illis nec ovis fugeret lupum, nec avis nidificaret,
nec animalia cognoscerent herbas nocivas vel
utiles. Respondeo negando majorem, suffi-
cienter enim natura providit illis, tribuendo
eis talem instinctum, ratione cuius exercent
has operationes, absque eo quod percipiant
rationes convenientiæ vel disconvenientiæ.

XV. **Notandum** tamen me negare non posse,
quin post notitiam experimentalem bruta ap-
prehendant convenientiam, vel disconvenien-
tiam objecti, sic canis fugit hominem tenen-
tem & levantem baculum contra eum, à quo
aliquando percussus fuit, redeunt ad eundem
locum, ubi beneficia experta fuerunt appetunt
cibum, cuius suavitatem senserunt & similia,
unde Conclusio intelligenda est non absolute
de omnibus actibus sensus interni, sed de
primis.

XVI. **Dico 6.** Species tam interna, quam externa
concurrunt ad sensationem. Est Maltrii

Probatur prima pars primò,
authoritate D. Augustini lib. 11. Trinit. c. 7.
ubi hæc habet: *Visionis igitur illius, id est formæ,
quæ fit in sensu cernentis (speciei expressæ) quasi
parens est forma corporis ex qua fit. Sed parens illa
non vera, unde nec ista vera proles est: neq; enim
omnino inde gignitur, quoniam aliud adhibetur cor-
pori ut ex illo formetur, id est sensu videntis, veluti
causæ partialis & magis principalis.* Et lib. 9.
Trinit. cap. 2. universaliter sic docet: *Liquido
tenendum est, quod omnium res, quæcumq; cognoscimus,
congenerat in nobis notitiam sui, ab utroq; enim noti-
tiam pariter à cognoscente & cognito; ergo si in
omnibus objectum debet concurrere, si ipsum
non erit præsens, vel non actu intelligibile
concurreret tam externa, quam interna species
veluti vicaria objecti.* Confirmatur ex Ari-
stotele prima pars 2. An. 1. 59. & 60. ubi docet,
potentiam non esse causam totalem, sed obje-
ctum visibile & audibile activè ad actus con-
currere; ergo idem dicendum de sensibus in-
ternis.

Probatur secundò ratione, si
non requireretur concursus objecti, sive imme-

diatè, sive mediatè per species sequeretur, quòd
posset potentia quocumq; objectum sive præ-
sens sive absens percipere & quocumque tem-
pore, sed hoc est falsum, ergo.

Dices: Speciem quidem concurrere non
activè tamen, sed solum disponendo, determi-
nando & veluti conditio sine qua non. Sed
Contra: tunc à posteriori cognoscimus aliquid
esse causam alicujus effectus & non solum con-
ditionem, quando in ipso effectu peculiaris ali-
qua ratio, aut formalitas invenitur tali entitati,
quæ causa dicitur correspondens, & quia talis
formalitas non ponitur in effectu, nisi per talis
causæ influxum, similitudo namq; semper arguit
causalitatem; quia agens semper intendit sibi
assimilare effectum, sed in actu sensationis in-
venitur peculiaris ratio correspondens non solum
potentiæ, qualis est vitalitas, sed etiam obje-
cto, quæ est similitudo in representando; ergo
species & objectum cum potentia activè con-
currunt.

XVII.

Non possunt
dici conditio-
nes.

Probatur secunda pars, ex Scoto

XVIII.

nam 1. d. 3. q. 3. C. ait: *Oculum videre objectum
per speciem: & q. 4. G. docet: Visionem fieri per
speciem: & q. 6. R. ait: Species coloris representa-
re organo colorem: & q. 9. N. inquit: Speciem sen-
sibilem in oculo esse rationem cognoscendi.* Unde si
alicubi alibi videtur dicere, quòd species se tan-
tum habent, ut effectus præviis & non activè
concurrere, intelligendus erit, quòd loquatur
in sententia aliorum, maxime quia in 2. d. 9.
q. 2. utitur hac doctrinâ, tanquam exemplo ad
explicandam actionem in distans, quare Liche-
tus dicit eum fuisse in hac materia problema-
ticum.

Probatur secundò: Quia si species
non concurrerent ad actum sensationis activè,
sequeretur quòd etiam per spatium inane posset
objectum videri, vel per medium densum, &
obstaculo impeditum, sed hoc est falsum, ergo:
probatur sequela; Quia potens agere in distans
actione alterius rationis, quæ agit in medium, si
hæc impeditur non per hoc cessat agere in di-
stans, ut patet de Sole, qui in aërem agit illumi-
nando, in visceribus terræ generando metalla,
quamvis propter opacitatem non possit partes
subterraneas illuminare; ergo licet objectum
non posset producere species propter vacui, vel
obstaculi impedimentum, adhuc posset ad vi-
sionem concurrere cum potentia, quæ esset actio
alterius rationis à productione specierum.

Confirmatur, quia aliàs istæ species su-
perfluerent.

